

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Občanské sdružení Záchrana krajiny**, se sídlem U Zeleného ptáka 1145/12, Praha 4, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 10. 2010, č. j. 11 A 117/2010 – 67,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 3. 3. 2010, č. j. S-MHMP 761464/2009/OST, bylo rozhodnutí Úřadu městské části Praha 10 (dále též „správní orgán prvního stupně“) ze dne 17. 7. 2009, č. j. P10-057939/2009, sp. zn. OST 015022/2009/Hask, změněno tak, že podmínky pro umístění stavby č. 15 a č. 18 byly vypuštěny, podmínka č. 16 byla doplněna textem „dle čl. 4.4 ČSN 730601“. Ve zbytku bylo rozhodnutí potvrzeno. Společné odvolání L. Š., J. Š., V. Š. a J. Š. bylo zamítnuto pro opožděnost. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně jako územním rozhodnutím byla umístěna stavba nazvaná „Bytový dům“ při ulici Na Výsluní, Praha 10, na pozemcích parcelní číslo 2060, 2061, 2062, 4456 a 2208/12, vše v katastrálním území Strašnice. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně byly současně stanoveny podmínky pro umístění stavby, přičemž podle podmínky č. 15 bude na hranici pozemků parcelní číslo 2062 a 2068 nově provedeno oplocení s neprůhlednými výplněmi. Podle podmínky č. 18 bude součástí dokumentace ke stavebnímu řízení odborem životního prostředí městské části odsouhlasen projekt

sadových úprav ve formě osazovacího plánu. Podle podmínky č. 16 bude součástí dokumentace ke stavebnímu řízení návrh ochrany stavby proti pronikání radonu z podloží.

Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou ze dne 10. 5. 2010, ve které navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Současně navrhl přiznání odkladného účinku žaloby a požádal o osvobození od soudních poplatků. Žádost o osvobození od soudních poplatků odůvodnil tak, že nemá dostatečné finanční prostředky na zaplacení soudního poplatku, aby se mohl domáhat práva v soudním řízení. Žalobce je dobrovolným, nevládním, neziskovým sdružením občanů a mezi jeho cíle patří například ochrana přírody a krajiny, ochrana lidských práv, udržování a rozvoj právního státu, ochrana životního prostředí a veřejného zájmu. Nemá žádné příjmy, nedisponuje žádnými finančními prostředky a neprovozuje výdělečnou činnost, jeho členové jsou důchodci anebo studenti, kteří provádějí veškerou činnost žalobce zdarma. Nevlastní žádný majetek, není registrován u finančního úřadu, dosud nepodával daňová přiznání, nevlastní bankovní účet a nevede pokladní knihy. Soudní poplatek je pro něj proto značnou překážkou.

Přípisem ze dne 28. 5. 2010, č. j. 11 A 117/2010 – 21, Městský soud v Praze uložil žalobci, aby založil do spisu potvrzení o osobních a majetkových poměrech, jehož formulář zaslal společně s výzvou a v němž měl žalobce zejména osvědčit, jaké jsou jeho skutečné příjmy, výdaje a zdroje, z nichž hradí náklady vlastní činnosti. Na základě této výzvy žalobce soudu poskytl potvrzení o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (formulář č. 060) ze dne 11. 6. 2010, v němž prohlásil, že je neziskovou organizací (občanským sdružením), nevlastní žádný majetek, nemá žádné příjmy, není registrován u finančního úřadu a nepodával daňové přiznání, jelikož ze zákona nemá povinnost. Členové sdružení jsou důchodci anebo studenti a hradí provozní náklady ze svých příjmů.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 7. 10. 2010, č. j. 11 A 117/2010 – 67, žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků a záloh pro řízení o žalobě. V odůvodnění poukázal na soudu předložené potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech žalobce ze dne 11. 6. 2010, jakož i na stanovy žalobce ve znění ke dni 23. 2. 2007, a dovodil, že u žalobce nebylo prokázáno ani osvědčeno splnění předpokladů pro přiznání osvobození od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zejména pak dostatečně nepříznivé finanční a majetkové poměry. Poukázal na cíle žalobce uváděné ve stanovách, jakož i tvrzené v průběhu řízení, zejména ochrana přírody a krajiny a lidských práv, ochrana spotřebitele, udržování a rozvoj právního státu, ochrana veřejného zdraví či zachování kulturních a památkových hodnot sídel a krajiny, a konstatoval, že jsou to cíle jistě chvályhodné a je třeba zajistit, aby nebylo bráněno jejich efektivnímu dosahování a uplatňování, mimo jiné v řízení před soudy. Pokud však žalobce jako občanské sdružení hodlá být aktivně činným, pak je objektivně ospravedlnitelné po něm požadovat, aby si materiální prostředky na prosazování těchto cílů alespoň v základní nezbytné míře zajistil sám. Tuto odpovědnost za tvorbu základních prostředků na vlastní činnost nelze *a priori* přenášet na stát.

Městský soud dále uvedl, že žádost o osvobození od soudních poplatků nemůže být důvodná výlučně proto, že žalobce nemá žádné materiální prostředky na činnost k dosažení svých cílů a rezignuje na jejich zajištění alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře. Údaje v soudu předloženém potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech přitom nasvědčují závěru, že žalobce vychází z předpokladu, že to bude výlučně stát, který ve všech obdobných jednotlivých případech ponese za všech okolností veškeré náklady realizace jeho cílů. Takový předpoklad však nemůže být legitimní a nemá oporu ani v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Přiznání takového absolutního práva bezplatného přístupu k soudu za všech okolností určitým skupinám žalobců (zde občanským sdružením, jakým je žalobce) by ve vztahu k jiným osobám domáhajícím se soudní ochrany mohlo být solidním základem procesní absurdity. Důvody nahlížet na tuto otázku jinak by byly dány v případě, že by soudní poplatek dosahoval z pohledu obdobných sdružení, jakým je žalobce, nepřiměřené výše, případně pokud by aktuální finanční situace byla způsobena nepředpokládanou či nárazovou kumulací nezbytných úkonů žalobce. Tak tomu však v projednávané věci není, a soud proto dospěl k závěru, že je třeba, aby si základní materiální zajištění prosazování svých cílů opatřil žalobce primárně sám.

Usnesení Městského soudu v Praze o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a záloh pro řízení o žalobě napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností ze dne 16. 11. 2010, ve které navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil pro nepřezkoumatelnost a rozporuplnost odůvodnění, jakož i pro rozpor s judikaturou Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu a věc vrátil k dalšímu řízení. Městský soud se podle jeho názoru vůbec nezabýval prokázáním splnění předpokladů pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků a rozhodl, aniž by dal stěžovateli možnost vyjádřit se ke svým majetkovým poměrům. Nezabýval se konkrétní majetkovou situací stěžovatele, čímž nedostál požadavkům usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74. S poukazem na tento judikát zdůraznil, že u něj není naplněn požadavek dlouhodobého setrvávání bez dostatečných finančních prostředků, neboť v řadě jiných soudních řízení stěžovatel požadovaný poplatek řádně uhradil, hradí též náklady na provoz sdružení (tisk, poštovné, cestovné), jeho momentální tíživá finanční situace mu však úhradu poplatku neumožňuje. Mimoto je podle jeho názoru třeba akcentovat veřejný zájem na přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí, neboť se jedná o životnímu prostředí škodlivou betonovou stavbu.

Následně stěžovatel zopakoval svá tvrzení z předchozího průběhu řízení, týkající se důvodů pro osvobození své osoby od soudních poplatků, a uvedl, že není pravdivé tvrzení, že náklady na svoji činnost klade k tíži státu, když z vlastních zdrojů hradí poštovné, provoz tiskárny, papír, toner a cestovné členů sdružení, což představuje nemalé náklady. V současné době se potýká s výraznými finančními problémy, protože je schopen získat pouze omezené zdroje cestou dobrovolných členských darů, přičemž soudní poplatky z těchto zdrojů obvykle financovat nelze. Povinnost platit soudní poplatek pro něj proto představuje faktickou bariéru v přístupu k soudu. Zdůraznil, že ke každé žádosti o osvobození od soudních poplatků je nutno přistupovat individuálně a nediskriminačně, na půdorysu ústavně zakotvené rovnosti účastníků řízení. Stěžovatel byl připraven své majetkové poměry doložit, avšak soud neučinil ve věci žádné dokazování, nezajímal se o skutečné majetkové poměry stěžovatele, přičemž tuto svoji

nečinnost nemůže přikládat k jeho tíži. Závěrem stěžovatel poukázal na judikaturu Ústavního soudu, týkající se rovnosti účastníků řízení a z něj pramenícího práva na osvobození od soudních poplatků, konkrétně nález ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98, a nález ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, přičemž za stěžovatele v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná jeho pověřený člen, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.* Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popřípadě je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Podle písm. d) téhož ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.*

Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že **kasační stížnost není důvodná**.

Nejprve je třeba poukázat na ustanovení § 105 odst. 2 věty první s. ř. s., podle něhož *stěžovatel musí být zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.* Ačkoliv povinné zastoupení advokátem, popřípadě zaměstnancem či členem stěžovatele, který má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie, je obecně jednou ze základních podmínek přípustnosti kasační stížnosti, podle konstantní judikatury zdejšího soudu by striktní trvání na podmínce zastoupení a zaplacení soudního poplatku v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků způsobilo jen řetězení téhož problému, případně by mohlo vést k nepřípustnému odepření soudní ochrany. K této otázce se Nejvyšší správní soud vyjádřil například v rozsudku ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37 (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná z: <www.nssoud.cz>), ve kterém judikoval, že *v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.* Nejvyšší správní soud proto konstatoval, že kasační stížnost stěžovatele je přípustná a projednatelná i přesto, že stěžovatelem nebyl zaplacen soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti a na její přípustnosti a projednatelnosti by nic neměnilo ani to, pokud by za stěžovatele ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. nejednal jeho

pověřený člen, který má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie.

Následně Nejvyšší správní soud obrátil svoji pozornost ke stěžejní námitce, totiž že stěžovatel nemá dostatečné finanční prostředky na zaplacení soudního poplatku, jelikož je dobrovolným, nevládním, neziskovým sdružením občanů, mezi jehož cíle patří například ochrana přírody a krajiny, ochrana lidských práv, udržování a rozvoj právního státu, ochrana životního prostředí a veřejného zájmu. Nemá žádné příjmy, nedisponuje žádnými finančními prostředky a neprovozuje výdělečnou činnost, jeho členové jsou důchodci anebo studenti, kteří provádějí veškerou činnost stěžovatele zdarma. Nevlastní žádný majetek, není registrován u finančního úřadu, dosud nepodával daňová přiznání, nevlastní bankovní účet a nevede pokladní knihy. Soudní poplatek je pro něj proto značnou překážkou. Potýká se s výraznými finančními problémy, protože je schopen získat pouze omezené zdroje cestou dobrovolných členských darů, přičemž soudní poplatky z těchto zdrojů obvykle financovat nelze.

V potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (formulář č. 060) ze dne 11. 6. 2010 stěžovatel prohlásil, že je neziskovou organizací (občanským sdružením), nevlastní žádný majetek, nemá žádné příjmy, není registrován u finančního úřadu a nepodával daňové přiznání, jelikož ze zákona nemá tuto povinnost. Členové sdružení jsou důchodci anebo studenti a hradí provozní náklady ze svých příjmů. Mimoto lze poukázat též na přípis ze dne 27. 1. 2011, kterým stěžovatel v rámci obdobného řízení před zdejším soudem mezi týmiž účastníky, konkrétně v řízení vedeném pod sp. zn. 4 As 44/2010, o kasační stížnosti stěžovatele proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2010, č. j. 7 A 132/2010 – 28, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 5. 2010, č. j. S-MHMP 961839/2009/OST, na výzvu zdejšího soudu sdělil, že členy sdružení jsou aktuálně 4 fyzické osoby, neinkasuje žádné roční členské příspěvky a nevybírá žádné zápisné, ze kterého by mělo v roce 2010 příjem. Sdružení nemá ani žádné jiné příjmy, nemá žádný majetek ani žádné pohledávky či závazky. V roce 2010 uhradilo cca 3 000 Kč za poštovné, cca 1000 Kč za cestovné, a 3 x 185 Kč za kancelářský papír, přičemž tyto výdaje byly hrazeny z osobních prostředků členů. Údaje uvedené v tomto přípise lze vzhledem k jeho aktuálnosti, jakož i totožné argumentaci stěžovatele v obou řízeních zohlednit i při rozhodování o nyní projednávané věci.

Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.*

Nejvyšší správní soud neshledal stěžovatelovu námitku důvodnou. Při jejím posouzení je třeba vycházet ze závěrů usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, publikován pod č. 2099/2010 Sb. NSS, kterým byl modifikován a významně upřesněn výklad ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s.

Rozšířený senát zde judikoval, že *při posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. zkoumá, zda právnická osoba má dostatečné prostředky. Pokud právnická osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrvávala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou právnickou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.*

V odůvodnění blíže rozvedl, že *jestliže právnická osoba dlouhodoběji funguje v souladu s účelem (cílem), pro který byla založena či který je předmětem její činnosti, aniž by ovšem byla schopna takové fungování zabezpečit ze zdrojů, které má sama právně k dispozici, je to indicií, že ve skutečnosti ekonomické zázemí takové osoby tvoří lidé podílející se přímo či nepřímo, zjevně či skrytě na její činnosti. Takové dlouhodobé fungování tedy naznačuje, že skutečné ekonomické možnosti dané právnické osoby jsou větší než rozsah majetku, který jí (formálně) právně patří, a že ve skutečnosti netrpí nedostatkem prostředků, neboť žádná právnická osoba nemůže jako skutečně samostatná entita dlouhodobě existovat bez dostatečného majetkového zázemí pokrývajícího náklady na její činnost.*

Důkazní břemeno k prokázání, že nemá dostatek prostředků, nese účastník řízení. V případě, že v řízení vyjdou najevo výše uvedené indicie, je proto na právnické osobě, aby prokázala, že fakticky nedisponuje prostředky formálně vlastněnými někým jiným, zejména pak fyzickými osobami podílejícími se na její činnosti či jinými právnickými nebo fyzickými osobami, s nimiž ji pojí faktické vztahy. Jelikož nelze po nikom požadovat prokázání negativní skutečnosti, bude na právnické osobě, aby podrobně osvětlila všechny relevantní aspekty své činnosti a popsala, z čeho jsou financovány a jak vysoké faktické náklady vyžadují.

I kdyby právnická osoba unesla výše popsané důkazní břemeno, bude zpravidla na místě odepřít jí na základě soudního uvážení dobrodiní osvobození od soudních poplatků, bude-li model jejího fungování založený vědomě na tom, že určitý typ obvyklých nákladů na svoji činnost, s jejichž vynakládáním vzhledem k povaze této činnosti musí zásadně počítat, eliminuje tím, že své poměry (tedy způsob vyřizování činností a financování potřeb) nastaví tak, aby delší dobu setrvávala ve stavu bez dostatečných prostředků. Přesně taková situace by nastala u občanského sdružení zabývajícího se účastí ve správních a soudních řízeních zejména v oblasti ochrany životního prostředí či kulturních nebo urbanistických hodnot, které by administrativní a odbornou agendu s tím spojenou zajišťovalo prací svých členů či příznivců anebo účelově vázanými příspěvky (granty apod.) nepoužitelnými na úhradu soudních či správních poplatků, avšak spoléhalo na to, že vzhledem k nedostatku majetku bude vždy od těchto poplatků osvobozováno. Nutno si totiž uvědomit, že § 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví výjimku z pravidla – soudní poplatky jsou účastníci řízení z dobrých důvodů (zejména kvůli omezení podání k soudům na ta, která jsou vskutku vážně míněna, a kvůli částečnému krytí nákladů na fungování justice) zásadně povinni platit a pouze výjimečně mají být od této povinnosti osvobozeni. Výše uvedený model fungování právnické osoby ovšem ratio uvedeného ustanovení zcela popírá, činí-li v jejím případě z výjimky pravidlo, a snaží se tedy zákonodárcem stanovené pravidlo eliminovat.

Nebudou-li tedy pro výše popsaný model fungování právnické osoby existovat zvláštní legitimní důvody, nutno jej zásadně považovat za zneužití práva daného ustanovením § 36 odst. 3 s. ř. s. Soud proto dobrodiní plynoucí z uvedeného ustanovení za takové situace zpravidla

odepře. (...) Smysl a účel institutu osvobození je dostatečně zřejmý – umožnit přístup k soudu i těm, kteří z objektivních důvodů (a nikoli proto, že se vědomě a záměrně do takové situace dostali) nemají prostředky na hrazení určitých nákladů soudního řízení.

Zákonodárce by tedy zřejmě mohl (právě s ohledem na ústavní legitimitu podpory občanské společnosti, vyjádřenou v preambuli Ústavy) na základě svého uvážení takové zákonné zvýhodnění zavést, např. osobním osvobozením určitého typu právnických osob od soudních poplatků (třeba obecně prospěšných společností a nadací a nadačních fondů) či kombinací věcného a osobního osvobození. Stejně tak by ale naopak mohl ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. (či § 138 odst. 1 o. s. ř.) formulovat podstatně přísněji, například zavedením „subjektivní stránky" jako doplňkového kritéria ke zkoumání objektivní nemajetnosti účastníka. Zákonodárce však ani jedno, ani druhé neučinil. Za takové situace je nutno vykládat ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. v souladu s jeho dikcí i s jeho účelem, přičemž oba výklady směřují k závěru, že právnická osoba vystupující jako obhájce veřejného zájmu nemůže být jen pro tuto svoji vlastnost oproti ostatním právnickým osobám v právu na přístup k soudu zvýhodněna, a to ani v případě, že by ji opravdu bylo lze z politologického hlediska považovat za součást občanské společnosti (body 25 až 28, 30).

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že na zde projednávanou věc je třeba zcela aplikovat závěry citovaného usnesení rozšířeného senátu. Týmiž úvahami byl zjevně veden též městský soud ve stěžovatelem napadeném usnesení, jakkoliv na usnesení rozšířeného senátu výslovně neodkazuje.

Stěžovatel, který v předmětné věci žádá o osvobození od soudních poplatků, je občanským sdružením, přičemž mezi základní cíle tohoto sdružení patří podle čl. 3 písm. h) stanov *účast ve správních i jiných řízeních a rozhodovacích procesech, v nichž mohou být dotčeny ochrana životního prostředí, přírody, krajiny, veřejného zdraví a památek.* Mezi formy jeho činnosti pak podle čl. 4 písm. a) stanov náleží *zejména účast ve správních i jiných řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany životního prostředí, přírody a krajiny, veřejného zdraví nebo kulturních památek.* Mezi obvyklé formy činnosti stěžovatele tedy náleží též účast ve správních a soudních řízeních, týkajících se jím prosazovaných zájmů a cílů, což je zjevné jak z vyjádření stěžovatele v tomto řízení, tak i z rozhodovací činnosti soudů, když stěžovatel pravidelně vystupuje jako účastník soudních řízení. Poplatky spojené s účastí na soudních řízeních proto představují obvyklé náklady spojené s aktivitami stěžovatele.

Nelze než konstatovat, že stěžovatel dlouhodobě realizuje jeden ze základních cílů, pro který byl založen a který je předmětem jeho činnosti, aniž by ovšem byl schopen takové fungování zabezpečit ze zdrojů, které má k dispozici. O tom svědčí mimo výše uvedené též jeho tvrzení v kasační stížnosti, že se potýká s výraznými finančními problémy, protože je schopen získat pouze omezené zdroje cestou dobrovolných členských darů, přičemž soudní poplatky z těchto zdrojů obvykle financovat nelze. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatel se vědomě snaží tento typ obvyklých nákladů na svoji činnost eliminovat tak, že vzhledem ke svým poměrům očekává, že bude od soudních poplatků systematicky osvobozován. Model jeho fungování je záměrně založen na tom, že určitý typ obvyklých nákladů na svoji činnost, s jejichž vynakládáním vzhledem k povaze této činnosti musí počítat, eliminuje tím, že své aktivity a jejich

financování nastaví tak, aby delší dobu setrvával ve stavu bez dostatečných prostředků. Spoléhá se na to, že vzhledem k nedostatku majetku bude od soudních poplatků pravidelně osvobozován. To je ovšem v rozporu s koncepcí § 36 odst. 3 s. ř. s., jak byla tato vymezena v citovaném usnesení rozšířeného senátu. Nelze pak než uvést, že v předmětné věci nejsou pro popsaný model fungování, který je stěžovatelem rovněž otevřeně deklarován, dány zvláštní legitimní důvody, a je proto nutné jej považovat za zneužití práva daného ustanovením § 36 odst. 3 s. ř. s. a dobrodiní plynoucí z osvobození od soudních poplatků stěžovateli odepřít, ačkoliv stěžovatel prokázal, že nemá dostatek finančních prostředků.

Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s námitkou stěžovatele, že se městský soud nezabýval otázkou splnění předpokladů pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků a rozhodl, aniž by dal stěžovateli možnost vyjádřit se ke svým majetkovým poměrům. Podle přesvědčení stěžovatele není v jeho případě naplněn aspekt dlouhodobého setrvávání bez dostatečných finančních prostředků, když v řadě jiných soudních řízení požadovaný poplatek řádně uhradil, ale jeho momentální tíživá finanční situace mu úhradu poplatku neumožňuje. V návaznosti na výše uvedený podrobný rozbor a z něj vyplývající závěry ohledně majetkových poměrů stěžovatele zdejší soud konstatuje, že v řízení před městským soudem bylo řádně prokázáno, že v případě stěžovatele byly naplněny předpoklady, vymezené v citovaném usnesení rozšířeného senátu, které brání přiznání osvobození od soudních poplatků, tedy že se v případě stěžovatele jedná o dlouhodobou nemajetnost a systematické setrvávání bez dostatečných finančních prostředků. Argumentace stěžovatele, že v rámci soudních řízení požadovaný poplatek běžně hradí a pouze jeho momentální tíživá finanční situace mu úhradu soudního poplatku v tomto řízení neumožňuje, se proto jeví jako účelová, zejména když stěžovatel neuvádí, jaké soudní poplatky, v jakých řízeních, u kterého soudu a ve které době, hradil. Stěžovatel se v řízení opakovaně vyjadřoval ke svým majetkovým poměrům a městský soud při svém rozhodnutí vycházel z detailních podkladů, zejména tvrzení stěžovatele v žalobě, potvrzení o jeho osobních a majetkových poměrech ze dne 11. 6. 2010, jakož i ze stěžovatelových stanov.

Pro právě uvedené závěry je irelevantní, že jiné náklady na provoz stěžovatele (mj. poštovné, provoz tiskárny či cestovné) jsou hrazeny členy sdružení z vlastních zdrojů, a nic na nich konečně nemění ani veřejný zájem jako stěžovatelem uváděný důvod jím vyvolaného přezkumu napadeného rozhodnutí žalovaného, když i tímto aspektem věci se podrobněji zabýval rozšířený senát ve svém výše citovaném usnesení. Zdejší soud konstatuje, že napadené usnesení městského soudu shledal plně srozumitelným, řádně odůvodněným a přesvědčivým, přičemž městský soud vycházel z řádně zjištěných majetkových poměrů stěžovatele, především z údajů sdělených soudu samotným stěžovatelem v průběhu řízení. Závěry městského soudu plně odpovídají konstantní judikatuře Nejvyššího správního soudu a nejsou v rozporu ani s judikaturou Ústavního soudu, mimo jiné stěžovatelem citovaným nálezy ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98, a ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03, s nimiž se rovněž podrobněji vyrovnal rozšířený senát ve svém výše citovaném usnesení.

Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného usnesení Městského soudu v Praze, jakož i veškeré spisové dokumentace k závěru, že nebyly naplněny tvrzené důvody podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1

písm. a) a d) s. ř. s. za použití ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. Kasační stížnost proto není důvodná a Nejvyšší správní soud ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. tak, že vzhledem k tomu, že stěžovatel neměl ve věci úspěch a žalovanému žádné důvodně vynaložené náklady řízení nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly, žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. února 2011

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu